

MATEJA ŠPORČIĆ

Veleučilište Baltazar Zaprešić

Vladimira Novaka 23, HR-10290 Zaprešić

msporcic@bak.hr

PROZODIJA GOVORA POJATNA

Govor Pojatna pokazuje velike sličnosti s govorima susjedne Donje Pušće i Kupljenova te govorima još nekoliko manjih naselja na području Općine Pušća i Grada Zaprešića. Čini se da je riječ o posebnoj skupini govora, a temeljne izoglose koje je dijele od njoj susjednih dijalekata i skupina govora jesu očuvanje konzervativnoga naglasnog sustava (Ivšičeva skupina I₁), što je razlikuje od susjednih govora na sjeveru i istoku; refleks jata i poluglasa u samoglasniku *e*-tipa, što je dijeli od govora donjosutlanskoga dijalekata s južne i zapadne strane; te refleks stražnjega nazala i slogotvornoga *ǰ* u *u*.

U radu se detaljnije predstavljaju rezultati istraživanja *pojatenskoga* govora kao reprezentanta spomenute skupine govora. Točnije, predstavljen je njegov prozodijski podsustav, čija su najizrazitija obilježja čuvanje staroga naglasnog mjesta i oksitoneze tipa *žená*, opreke po tonu na dugoj naglašenoj ultimi te opreke po kvantiteti u slogu ispred kratkoga naglašenog sloga. Rezultati istraživanja ukazuju na to da prozodijski sustav Pojatna pokazuje veliku sličnost s prozodijskim sustavom govora Donje Pušće te zanemariv broj inovacija u odnosu na pretpostavljenu osnovnu kajkavsku akcentuaciju.

1. Uvod

Naselje Pojatno smješteno je s desne obale rijeke Krapine u donjem dijelu njezina toka, nedaleko od ušća u Savu kod Zaprešića. Do 20. stoljeća Pojatno je gravitiralo nedalekoj Pušći, od čijeg je središta udaljeno samo oko 2,5 km, gdje se nalazila pučka škola, pošta, župna crkva i groblje. Od 1995. godine Pojatno administrativno pripada Gradu Zaprešiću (Laljak 2009), od čijeg se središta nalazi oko 6 km sjeverno. Danas se u Pojatnu nalazi područna osnovna škola (niža četiri razreda), dječji vrtić i stomatološka ambulanta. Sve administrativne poslove stanovnici danas obavljaju u Zaprešiću, a s Pušćom ih veže jedino župna crkva svetoga Jurja i groblje. Osnovnoškolsko obrazovanje učenici nastavljaju u osnov-

nim školama u Zaprešiću ili obližnjem Kupljenovu, a srednjoškolsko najčešće u Zaprešiću ili Zagrebu. Budući da se nalazi uz magistralnu cestu koja povezuje Zaprešić sa Zabokom te se u mjestu nalazi željeznička postaja na pruzi *Zagreb – Zabok – Varaždin – Čakovec – Kotoriba*, Pojatno je dobro prometno povezano sa Zaprešićem, Zagrebom (od Trga bana Josipa Jelačića samo 35 minuta vožnje automobilom) i Krapinsko-zagorskom županijom.¹ Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, u Pojatnu živi 1.157 stanovnika.²

Pojatno se u povijesnim izvorima prvi put spominje još 1209. godine u ispravi ugarskoga kralja Andrije kojom on vraća imanja na području susedgradsko-stubičkoga vlastelinstva, izgubljena tijekom dinastičkih borbi, županu Vratislavu od roda Acha. Među tim imanjima spominju se lokaliteti koji i danas postoje pod tim imenima te čiji mjesni govori pokazuju velike sličnosti – Pojatno, Hruševac i imanje kasnije nazvano Kupljenovo (Krivošić 1988: 23–24). Sredinom 14. stoljeća Vratislavovi potomci dobili su, među ostalim, i imanje sa župnom crkvom svetoga Jurja (današnja Donja Pušća). Od 15. stoljeća na području između Krapine na istoku, Sutle na zapadu i Save na jugu bile su organizirane tri seoske općine – sudčije, među kojima je i Pušća. U popisu domaćinstava iz 1446. godine u pušćanskoj sudčiji spominju se ponovno Pojatno, Sela ili Kupljenovo, Hruševac te Selo kod Sv. Jurja (današnja Donja Pušća) (Krivošić 1988: 24–25). U 16. stoljeću među selima pušćanske sudčije, osim već spomenutih Pojatna, Kupljenova i Hruševca, spominju se i Pustodol, što je prema tumačenjima povjesničara vjerojatno današnja Donja Pušća, te Nova Ves, vjerojatno Gornja Pušća (Krivošić 1988: 27).

Ovaj kratak povijesni pregled upućuje na to da su pojedina mjesta na ovom području stoljećima povezana administrativno, kako svjetovno tako i crkveno, pa je stoga i logično da su izvanjezične okolnosti utjecale na razvoj i sadašnju sliku tih mjesnih govora. Naime, na području Župe sv. Jurja u Pušći nalaze se mjesta čiji mjesni govori pokazuju velike sličnosti – to su današnja Donja Pušća, Gornja Pušća, Pojatno, Kupljenovo, Bregovljana, Hruševac Kupljenski te Hruševac Pušćanski. Stoga se kao polazišna točka u proučavanju govora Pojatna mogu uzeti dosadašnje spoznaje o govorima te, uvjetno nazvane, „pušćanske” skupine govora.

¹ Govori o kojima je riječ u ovom radu nalaze se na području koje se zbog povijesnih i kulturoloških razloga »treba smatrati sastavnim dijelom Hrvatskoga zagorja u tradicionalnom smislu« (što se potvrđuje i u razgovorima s lokalnim autohtonim stanovništvom) »iako se u novijim geografskim raščlambama« to područje smatra »dijelom širega zagrebačkog prostora« (Klemenčić 2017: 29–30), a često se za referiranje na šire zaprešićko područje koristi kretik „prigorski” (usp. *Prigorski kaj* – naslov lokalnih novina).

² Izvor: <https://popis2021.hr/>, datoteka *popis 2021_prvi_rezultati*.

2. Okolica Pojatna u dosadašnjim dijalektološkim istraživanjima

Govor Pušće poznat je u dijalektološkoj i kroatističkoj literaturi još od antologijske rasprave Stjepana Ivšića *Jezik Hrvata kajkavaca* iz 1936. godine, u kojoj Ivšić navodi da je prozodijski tip I₁, dakle onaj s najstarijom kajkavskom akcentuacijom, identičnom takozvanoj „osnovnoj kajkavskoj akcentuaciji”, pronašao upravo u Pušći. Ivšić je svrstao govor Pušće u tzv. „konservativnu skupinu” kajkavskih govora, a to je ona koja čuva staru akcentuaciju i staro mjesto naglasaka (Ivšić 1936a: 33), odnosno „stariju kajkavsku” grupu I, s čuvanjem metatonijskoga cirkumfleksa u tipičnim kajkavskim kategorijama (opisano kao tip *posêkel* – *posêkli*) bez metataksi i metatonija toga akcenta (Ivšić 1936a: 40). Unutar tako definirane starije kajkavske grupe Ivšić izdvaja 8 prozodijskih tipova, a govor Pušće reprezentant je prozodijskoga tipa I₁. Taj tip ima naglasne tipove *ženà*, *letī*, *sūša*, što znači da se u tim govorima čuva oksitoneza, tj. kratak naglasak na otvorenoj ultimi (*ženà*), nepromijenjen novi praslavenski akut (*sūša*) kao i opreka po tonu na ultimi (*letī*) (Ivšić 1936a: 40). Prema lokacijama koje je ucrtao na svoju kartu hrvatskih kajkavskih akcentatskih tipova, Ivšić je takvu akcentuaciju pronašao u Pušći te u Lukavcu jugozapadno od Varaždina (Ivšić 1936b). Isti je sustav pronađen u Sračincu te u Vinici i Donjoj Voći, također kod Varaždina (Lončarić 1988: 479), a prisutan je i u drugim naseljima u Općini Donja Voća (Celinić 2015). Najpotpunije je opisan za Rijeku Voćansku (usp. Celinić 2015).

Govoru Pušće vratili su se Ivić i Lehiste, koji su se u radu *Akustički opis akcenata u jednom kajkavskom govoru* (1979) služili materijalom koji je snimljen 60-ih godina, a informanti su bili govornici iz Donje Pušće. Autore je zanimala prvenstveno narav akuta u govoru Pušće kao reprezentantu kajkavskoga narječja (ispitali su i akustičku narav akuta u čakavskom govoru Jelenja kod Rijeke te staroštokavskom slavonskom govoru Strizivojne) te je prava šteta što se u spomenutom radu ne donosi više leksičkoga i općenito jezičnoga materijala iz Pušće. Zaključci eksperimentalnih fonetskih ispitivanja koje su proveli Ivić i Lehiste jesu da se u govoru Pušće fonološki može govoriti o dvama dugim akcentima (akutu i cirkumfleksu). Kod kratkoga akcenta nema tonske distinkcije, odnosno »tonsko kretanje u vokalu pod " bilo je čas silazno, čas uzlazno« (Ivić i Lehiste 1979). Također, ističu da je u kajkavskome kontrast u pogledu tonskoga kretanja u cjelini ostvaren unutar akcentiranoga sloga (Ivić i Lehiste 1979). Još jedno prethodno zapažanje o naravi kajkavskih akcenata potvrđeno je tim istraživanjem. Naime, u kajkavskome su kratki samoglasnici često produljeni, a akcentirani se dugi samoglasnici izgovaraju kraće, »pa se zato razlika između kratkih i dugih slogova u kajkavskom govoru ističe slabije nego u štokavskome« (Ivić i Lehiste 1979: 181), no očuvanju distinkcije između dugih i kratkih slogova »doprinosе nejednake tonske krivulje svakog od triju akcenata« te razlike u kvaliteti samo-

glasnika koje su se razvile kao prateća pojava uz kvantitetske opozicije (Ivić i Lehiste 1979: 182). Tim radom autori su *de facto* eksperimentalno fonetski potvrdili otprije poznate Ivšićeve tvrdnje o prozodijskom tipu pušćanskoga govora kao prototipnoga tronaglasnog kajkavskog sustava.

Ivić je ponovno spomenuo govor Pušće u svojem radu *Funkcionalna nosivost prozodijskih sistema u kajkavskim govorima* iz 1986. godine, u kojem je taj govor poslužio kao reprezentant kajkavskoga govora s najvećim mogućim brojem prozodijskih mogućnosti, ujedno sustava najsličnijega pretpostavljenoj osnovnoj kajkavskoj akcentuaciji (Ivić 1986). Ivić ponovno ne donosi jezični materijal iz Pušće na kojemu temelji svoje tvrdnje. O njegovoj sinkronijskoj sintezi prozodijskih tipova bit će više riječi u poglavlju 5.5. ovoga rada.

U monografijama u cijelosti posvećenima kajkavskom narječju za područje okolice Pušće rijetko se donose neki konkretniji podaci. Iz Lončarićeve *Karte kajkavskoga narječja* (Lončarić 1990) može se iščitati da bi pušćansko područje pripadalo „samoborsko-medvedničkom dijalektu”, koji je određen pripadnošću I. Ivšićevoj starijoj kajkavskoj grupi (prema akcenatskim kriterijima) te jednadžbom $o = \underset{.}{l} = u$ (Lončarić 1990: 63). U svojoj monografiji *Kajkavsko narječje* Lončarić (1996) donosi novu *Kartu kajkavskog narječja*, iz koje se daje iščitati da je područje Pušće obuhvaćeno „bednjansko-zagorskim dijalektom”. Na drugom mjestu u istoj knjizi navodi 15 kajkavskih dijalekata, među kojima je središnjozagorski onaj u kojem se čuva metatonijski cirkumfleks, a stražnji su nazal i slogotvorno $\underset{.}{l}$ izjednačeni u samoglasniku koji nije u ($\underset{.}{\text{ˆ}} = \underset{.}{\text{ˆ}}$, $o = \underset{.}{l} \neq u$) (Lončarić 1996: 146). Potonja odrednica ne odgovara stanju u govorima oko Pušće, gdje je $o = \underset{.}{l} = u$, pa bi ih prema tome bilo bolje svrstati u dijalekt određen jednadžbama $\underset{.}{\text{ˆ}} = \underset{.}{\text{ˆ}}$ i $o = \underset{.}{l} = u$, što prema Lončarićevoj novijoj klasifikaciji (Lončarić 1996) odgovara „samoborskom dijalektu” (Lončarić 1996: 144–145). Međutim, u jednoj bilješci autor razjašnjava da je »ranije (...) zajedno stavio samoborske govore i dio zagorskih („medvednički”, a ni naziv nije bio najbolji). Međutim, ti su zagorski govori ipak bliži ostalim zagorskim govorima i treba ih uvrstiti u središnjozagorski dijalekt u kojemu mogu biti poddijalekt« (Lončarić 1996: 144, bilješka br. 2).

Iz dosad izloženoga jasno je da se u dijalektološkoj literaturi podaci o govorima Pušće i okolice mogu pronaći samo sporadično i nesustavno. Isto se ne bi moglo reći za govore u najbližijem kontaktu s pušćanskim govorima, odnosno govore donjosutlanskoga dijalekta, koji su zbog svoje „egzotičnosti” (čakavskoga supstrata i miješanoga karaktera) dugi niz godina u fokusu jezikoslovnoga interesa.³ U knjizi *Hrvatski dijalekti u kontaktu* objavljena je karta refleksa jata i poluglasa

³ Područje Župe sv. Jurja u Pušći stoljećima je mjesto susreta „kajkavskih ikavskih” i „kajkavskih ekavskih” govora. Danas se na području Općine Pušća u četirima naseljima govori kajkavskom ikavicom (Dubrava Pušćanska, Hrebina, Marija Magdalena, Žlebec Pušćanski), a u četirima kajkavskom ekavicom (Donja Pušća, Gornja Pušća, Bregovljana, Hruševac Pušćanski).

u donjosutlanskom dijalektu i njegovoj neposrednoj okolini (Zečević 2000: 156). Na karti je označeno da su u govorima Donje i Gornje Pušće, Pojatna, Kupljenova, Hruševca i Zaprešića⁴ refleksi jata i poluglasa izjednačeni u *e* (Zečević 2000). Druga je karta s punktovima o kojima je ovdje riječ objavljena 2009. godine, također u kontekstu kontakta donjosutlanskih s gornjosutlanskim govorima te sa središnjozagorskim govorima („kajkavci ekavci”) (Jozić i Virč 2009). Na toj su karti naselja Donja Pušća, Gornja Pušća, Bregovljana, Pojatno, Kupljenovo, Hruševac Puščanski i Kupljenski te Merenje i Bobovec Rozganski označena kao ona koja pripadaju središnjozagorskim govorima (Jozić i Virč 2009).

Pušća se spominje i kao jedan od mjesnih govora istraženih za *Hrvatski jezični atlas* u knjizi *Kajkaviana & Alia* (Lončarić 2005: 520), no uz nju se ne navodi ime istraživača koji je ispunio upitnik. Tu su činjenicu uočili i sljedeći istraživači, koji nisu uspjeli pronaći tu građu te su zaključili da je »upitnik za Pušću ili zagubljen ili nije bio ni popunjen« (Jozić i Virč 2009: 60).⁵ Budući da nisu uspjeli pronaći odgovarajućega informanta za govor Pušće, odlučili su se analizirati govor Kupljenova jer taj govor, prema preliminarnim podacima kojima su raspolagali, odgovara tipu govora kakav je nekad bio u Pušći (Jozić i Virč 2009: 62). Kao jedna od znatnijih razlika između govora Hrebine (reprezentanta „kajkavskoga ikavskog” govora) i Kupljenova (reprezentanta „kajkavskoga ekavskog” govora) ističe se veća prisutnost metatonijskoga cirkumfleksa u prezentu glagola (tip *stânem*) u govoru Kupljenova, iako i u tom govoru taj naglasak izostaje u dijelu glagola kod kojih se inače očekuje (*dêla, govôri, vîdite – čekam, mîslim*) (Jozić i Virč 2009: 62–63).

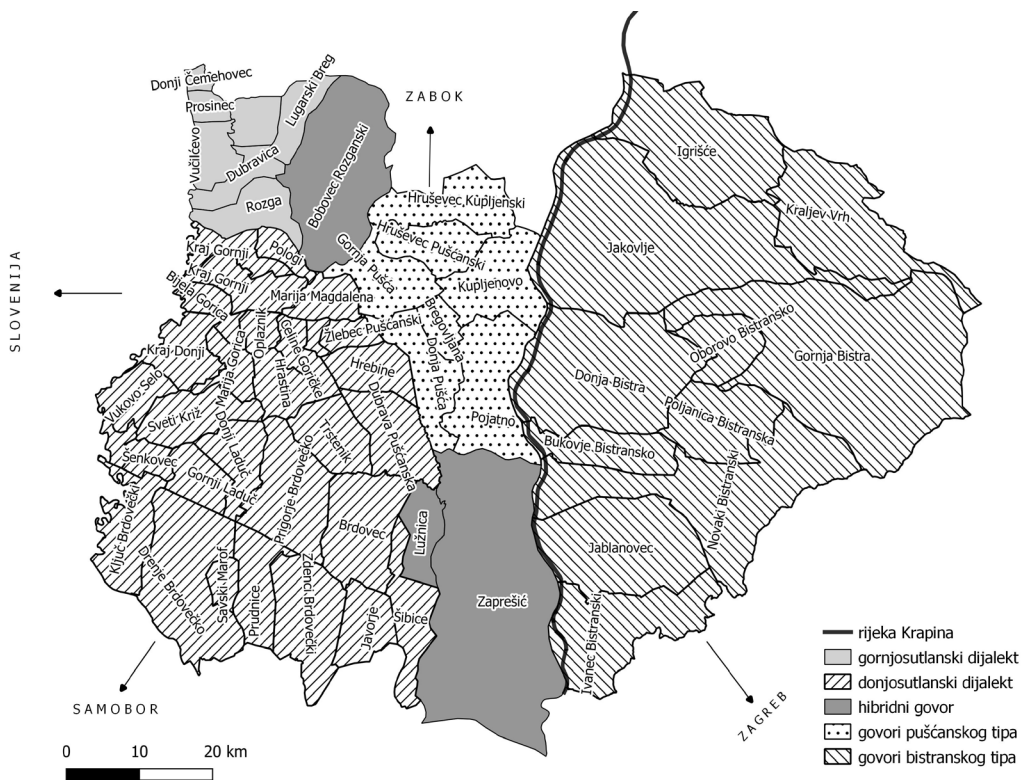
U radu *Kajkavsko narječje / Kajkavian* Celinić donosi primjere iz Gornje Pušće, gdje je popunila upitnik za *Hrvatski jezični atlas* (Celinić 2020: 18). Primjeri transkribiranih izoliranih riječi zabilježenih u Gornjoj Pušći, iako malobrojni (u skladu s preglednim karakterom rada), pokazuju da se u tom govoru čuva prednaglasna dužina (*pēsĕk*) te kratki naglasak na otvorenoj ultimi (*pesì*), što svjedoči o tome da je, barem što se prozodijskoga tipa tiče, govor Gornje Pušće i danas istovjetan ili vrlo sličan govoru kakav su u Donjoj Pušći zabilježili Ivšić i kasnije Ivić.

Dosadašnje spoznaje o govorima u kraju sjeverno od Zaprešića, gdje se nalaze Pušća, Pojatno i ostali govori o kojima je riječ u ovom radu, shematski su prikazane na *Zemljovidu 1 – Govori u okolini Zaprešića i Pušće*. Izoglosa koja

⁴ Govor Zaprešića nećemo razmatrati kao pripadan „puščanskoj” skupini govora jer je riječ o pokajkavljenom govoru s ikavskim supstratom – hibridnom govoru (Hanzir i sur. 2015: 7). Zaprešić je još na Ivšićevoj karti ucrtan kao punkt koji pripada njegovoj II., „čakavsko-kajkavskoj grupi” tipa *posikal – posikli* (Ivšić 1936b).

⁵ Upitnik za Pušću popunjen je nekoliko godina kasnije u zaseoku Jugovo Selo (informacija dobivena u razgovoru s dr. sc. Anitom Celinić).

dijeli govore za ovu priliku nazvane „govorima puščanskoga tipa” od „govora bistranskoga tipa” prolazi tokom rijeke Krapine, a pritom su „govori bistranskoga tipa” definirani u odnosu na govore Pušće (tip I₁) akcentuacijski (riječ je o tipu u kojem izostaje oksitoneza) te samoglasnički (za govore Bistre vrijedi $o = \text{ɨ} \neq u$) (Ivšić 1936a; Celinić 2011). Izoglosa koja dijeli „govore puščanskoga tipa” od govora donjosutlanskoga dijalekta ne slijedi neku prirodnu granicu, a prolazi jednim svojim dijelom kroz samo područje Pušće (vidi bilješku br. 3). Govori donjosutlanskoga dijalekta razlikuju se od govora Pušće, kao što je poznato, prema samoglasničkom (ikavski refleks jata) te akcenatskom kriteriju (izostanak metatonijskoga cirkumfleksa, Ivšićeva II. grupa govora (Ivšić 1936a; Jozić i Virč 2009)). Daljnja istraživanja na terenu trebala bi definirati točnije sjevernu granicu pojedinih govornih tipova i skupina govora na ovom području.

Zemljovid 1. Govori u okolici Zaprešića i Pušće
 Izradila: Marija Jandras Horvatin, mag. geogr.

3. Metodologija istraživanja

Materijal na kojemu se temelji ovdje predstavljena analiza prozodije govora Pojatna sastoji se od snimki spontanoga razgovora (2015.), snimki rada na dijalektnom rječniku (2016. – 2017. godine) te snimki usmjerenoga ispitivanja s pomoću upitnika (2021. – 2022.). Sav je materijal tretiran kao jedinstveni korpus.⁶

4. Fonologija govora Pojatna

S obzirom na to da je u ovome radu u fokusu prozodijska razina fonologije, ovom se prilikom nećemo previše zadržavati na drugim razinama analize. Ipak, smatramo da je potrebno iznijeti najvažnije samoglasničke i suglasničke osobine ciljanoga govora kako bi se, među ostalim, razjasnio i odabir pojedinih grafijskih rješenja u fonološkoj i fonetskoj transkripciji dijelova jezičnoga materijala.

4.1. Kratak osvrt na sustav samoglasnika

4.1.1. Inventar

DUGI		KRATKI NAGLAŠENI		KRATKI NENAGLAŠENI	
ī	ū	i	u	i	u
ē	ō	ɛ	ɔ	e	o
ĕ	ā	ɛ̇	a	a	

Samoglasnici su *i* i *ī*.

4.1.2. Realizacija

Iako niti Ivšić (1936) niti Ivić (1979) ne bilježe u svojim transkripcijama govornoga materijala iz Pušće neke osobite artikulacijske pomake u samoglasničkom sustavu, a isto vrijedi i za samoglasnički sustav Kupljenova (Jozić i Virč 2009), ipak se čini da u govoru Pojatna u dugom naglašenom i nenaglašenom slogu dolazi do artikulacijskih pomaka. Naime, dugi nevisoki vokali ostvaruju se kao *q̄*, *ō*, *ē* i *ĕ*. Na razini fonetike ponekad se javlja srednje, nezatvoreno *a* u dugom slogu ([ā]). Središnji samoglasnici *ē* i *ō* ponekad se blago diftongiraju u govoru najstarijih govornika te se ostvaruju kao [īe] i [ūo].

U kratkom naglašenom slogu nije primijećen artikulacijski pomak samoglasnika *a*, a središnji se samoglasnici javljaju kao *ɛ*, *ɛ̇* i *ɔ*. Zatvaranje *ɛ* i *ɔ* nije

⁶ Informanti su bili Ivan Jandras (1929. – 2021.), Anđela Jandras (rođ. Pokupec 1936.), Josip Vidak (rođ. 1942.), Vladimir Popović (rođ. 1943.), Zlatko Pokupec (rođ. 1963.) te Zoran Andranka (rođ. 1966.). Svima im od srca zahvaljujem na suradnji i strpljenju.

uvijek čujno, pa možemo reći da se kao fonetske dublete javljaju i „srednje” ili „obično” [e] i [o].

U kratkom nenaglašenom slogu nisu čujna zatvaranja nevisokih samoglasnika te se oni ostvaruju kao [a], [e], [o]. Fakultativno se javlja [ɛ] (na mjestu ishodišnih *e* i *ɛ*). U glagolskom pridjevu radnom u zanaglasnom slogu na mjestu refleksa poluglasa može se javiti *i* (*vgrîzi* ‘ugrizao’).

4.2. Kratak osvrt na sustav suglasnika

4.2.1. Inventar

SONANTI			
v			m
	l	r	n
j	ɭ		ɯ̃

KONSONANTI			
p	b	f	
t	d		
c		s	z
č		š	ž
k	g	x	

Sonanti i konsonanti jesu uglavnom onakvi kakve bismo i očekivali da budu u jednom kajkavskom govoru. Postoji samo jedna bezvučna nepčana afrikata („srednje” *č*). Rubni je fonem *ž*, koji se pojavljuje pod utjecajem standardnoga jezika. Odraz ishodišnoga *ń* nosni je približnik *ɯ̃*.

4.2.2. Realizacija

Pod utjecajem standardnoga jezika, *ɯ̃* se može ostvariti kao [ɲ]. Zvučni se šumnici zamjenjuju bezvučnim parnjacima ili se obezvučuju ispred stanke, a *l* se ispred prednjih samoglasnika može ostvariti umekšano ([lʲ]).

5. Prozodija

Prozodija je najspecifičniji dio fonologije ovoga govora. Budući da je riječ o prozodijskom tipu koji je identičan onomu u nedalekoj Pušći, koji je, kako se pretpostavlja, najkonzervativniji kajkavski prozodijski tip, u ovom će se radu nastojati prikazati upravo prozodijski, odnosno akcenatski sustav govora Pojatna.

5.1. Inventar

Prozodijski sustav Pojatna sastoji se od pet prozodema, među kojima su tri akcenta (prozodema sa silinom), od kojih je jedan kratki akcent i dva duga (ˈ, ˘, ˘˘), te nenaglašena dužina (˘˘) i nenaglašena kraćina (˘˘).

5.2. Realizacija

Dugi se naglasci realiziraju kraće nego u drugim hrvatskim narječjima, što je i eksperimentalno potvrđeno (Ivić 1979), dok se kratki naglasak ponekad ostvaruje tromo (*tělec*, *bědast*). Tako „otegnuto” kratki naglasak zbog svoje ravne tonske linije može ponekad navesti na pomisao da je riječ o akutu. Distinktivnija je silazna tonska linija kod cirkumfleksa, no zbog svega opisanoga ponekad je teško odrediti ne samo kvalitetu, nego i kvantitetu naglasaka. Kod starijih govornika tonska se opozicija dobro čuva u svim položajima, dok je kod mlađih govornika (na razini fonetike) primijećena neutralizacija tonske opreke na ultimi u korist cirkumfleksa.

5.3. Distribucija

Svaki od tri naglasaka (^ˈ, [˘], [˜]) u pravilu može doći na bilo kojem mjestu u riječi, a o distribucijskim ograničenjima s obzirom na broj slogova u riječi više će biti rečeno u poglavlju 5.5. ovoga rada.

Nenaglašena dužina dolazi isključivo u prednaglasnom položaju, što je i očekivano za kajkavske govore, te isključivo ispred kratkoga naglasaka.⁷

5.4. Razvoj

5.4.1. Kratki naglasak

Kratki je naglasak nastao od polazno kratkoga naglasaka (^ˈ < ^ˈ), a javlja se u sljedećim položajima:

- na jedinomu slogu (jednosložnih riječi): *pěs*, *bíč*, inf. *dět*, *fiě* ‘htio’
- na otvorenoj ultimi s prednaglasnom kračinom: *žená*, *sestrá*, *decá*, *lozá*, *kosá*, *nogá*; *mojá*, *kojá*; L sg. (f) *peklú*; *rebrò*, *betvò* ‘stabljika kukuruza’, *selò*; *koji* ‘konji’; prez. sg. 3. *zově*; radni pridjevi sg. m. *ženi* ‘ženio’, *sedě* ‘sjedio’, *doletě* ‘doletio’; imp. sg. 2. *donesi*, *nazovi*; *rešetò*, *vretenò*
- na otvorenoj ultimi s prednaglasnom dužinom: *sřná*, *dětě*, *blětvo* ‘dlijeto’, *respělò*, *vrātá*, *brāně*; L sg. (na) *glāvě*; L sg. (prema) *Lūkě*; prez. sg. 3. *vlěčě*, *kūně*; prez. pl. 1. *gledīmò*; imp. sg. 2. *zapřiši*, *posūdi*; radni pridjevi sg. m. *slūži* ‘služio’, *oznāči* ‘označio’, *priměti* ‘primijetio’
- na zatvorenoj ultimi s prednaglasnom kračinom: *zdeněc*, *otěc*, *pekěl*; *Pekòf* (posvojni pridjev od *Pek*); L pl. (na) *rukáj*

⁷ Ivić je naveo da je u svojem materijalu iz Donje Pušće, skupljenom 1963. godine u slobodnom razgovoru tijekom nekoliko sati rada, zabilježio »oskudne i protivrečne podatke o tipu -āā (> -āā ili > -āā ili -āa)« (Ivić 1986: 131), što bi značilo da su u tom sustavu mogući primjeri prednaglasne dužine i ispred akuta ili cirkumfleksa. Nažalost, Ivić ne navodi konkretne jezične primjere u kojima se takva prozodijska mogućnost ostvaruje, stoga prisutnost navedene pojave u govoru Pojatna nije bilo moguće testirati.

- na zatvorenoj ultimi s prednaglasnom dužinom: *sūsèt, zētèc* ‘kumče’, *jārè̄m*; sup. *glḕdèt*
- na penultimi s prednaglasnom kračinom: *podeliti, bežàti, nosili, govorili, vozili*, imp. sg. 2. *zapìraj, dvorišću, četìtek*
- na penultimi s prednaglasnom dužinom: *napìsàti, ozìvàli* (uz *ozìvali*) ‘pozivati u svatove’, *prostìčìli, fpìràli, Xrvātòvi* ‘Horvatovi’ (prezime)
- na antepenultimi i slogovima ispred nje: *kòkoši, Kùplenci*, L sg. n. *Kùplenovom, četřdeset*, I pl. f. *svìjami* ‘sa svinjama’.

U nekim je riječima, u kojima bi se očekivao kratki naglasak na ultimi, provedena deoksiteza, a rezultat pomaka jest kratki naglasak (*bùxa, dèška*). Pretpostavka je da je riječ o prelasku u drugi naglasni tip. Isto se ponekad događa i u riječima s prednaglasnom dužinom, s time da je tada kao rezultat pomaka zabilježen akut (usp. čuvanje oksitoneze u G sg. *glāvè* // deoksiteza u G sg. *rùkè*).

5.4.2. Cirkumfleks

Cirkumfleks dolazi na mjestu polaznoga cirkumfleksa u osnovnoj kajkavskoj akcentuaciji ($\hat{\ } < \hat{\ }$). On po postanku može biti kontinuanta staroga praslavenskog (dugog) cirkumfleksa ili rezultat metatonijskih procesa („metatonijski cirkumfleks”, „neocirkumfleks”), točnije duljenja polazno kratkih slogova.

Na mjestu staroga praslavenskog cirkumfleksa cirkumfleks je u govoru Pojatna zabilježen u sljedećim primjerima: *blāgo, črèp, črèvo, sèno*, glagolski pridjev radni pl. m. *zèl'i*.

Potvrđen je i u većini kategorija koje Ivšić navodi za metatonijski cirkumfleks (Ivšić 1936a: 31):

- u tvorenicama s iskonski dugim formantom: *cèstar, gāvran, govèdina, mlīnar, bābin*, ali *pāuk* (bez očekivanog premoščivanja hijata s v)
- u imenicama sa sufiksom -a koje se navode kao primjeri kajkavskoga metatonijskog cirkumfleksa: *kòra, kòža, mèļa, oprāva, večèra, vòļa, svāža* (ali *svòra*, bez cirkumfleksa)
- u određenim pridjevima: *drvēno*
- u komparativima pridjeva: *vīši, vēkši*
- u zamjenicama: *s tōbom, ze sōbom*
- u rednim brojevima: *přvi, drūgi*
- u oblicima imenica: I sg. f. (z) *līpom, lopātom*; L sg. m. (na) *ōgju, orèxu, potòku, prāgu*; L sg. i-osnova (f) *pèči*; G pl. *jāgođ, šībic, brātoř, korīt, kòl, lèt*; ali *povèsmof* ‘povjesama’. Cirkumfleks izostaje u L/I pl. m. (z) *orèxima, (na) potòkima* te N/A pl. n. *kolèna, korīta, mèsta* (ali *ramèna*)

- u oblicima glagola: prez. *sêdnem, lêgnem, zrêžem, zgînem, mîslim, dolôzi*, pridjevi radni sg. f. *očîstila*, sg. m. *povêda* ‘govorio’, *ftîgni* ‘otrgnuo’, *vgrîzi* ‘ugrizao’, pridjevi trpni sg. f. *naprâvl'ena*, sg. m. *mûčen, zrêžan*, supin *spât*⁸
- u novozatvorenom slogu: *xrûška, črêšja* (ali *višna*), *zâjci, pâlci*; analogijom prema kosim padežima *zâjec, pâllec, odôjek* (ali *pûndelek*); *lesičji* ‘lisičji’, *šenični, gôrni, dôlni, srêdni; bâltica, lûknu, Pojâtno*
- u priložima nastalim srastanjem prijedloga i imenice: *vjûtro, vêčer* ‘uvečer’ (ali *fiže* ‘u kući’).

Ivšičev originalni popis kategorija u kojima se u kajkavštini javlja metatonijski cirkumfleks u novijoj se literaturi dopunjuje još nekima. Lončarić dodaje još neke primjere za cirkumfleks u *i*-osnovama, infinitivu te imperativu 2. l. pl. (Lončarić 1996: 45–46). Osim svih već nabrojanih, Zubčić spominje još neke kategorije i primjere (Zubčić 2017: 42),⁹ među kojima se metatonijski cirkumfleks u govoru Pojatna javlja u primjerima I pl. *a*-osnova *deskâmi*, imperativu *pâdaj*, izvedenim imenicama s poluglasom (*prâvda*) te imenici *i*-osnove *mîsâl*.

U nekim primjerima u kojima bismo očekivali neocirkumfleks došlo je do retrakcije naglasaka prema početku riječi (uz $\hat{>}$) (npr. *tîgovci, tîgovec* umjesto **trgôvci, *trgôvec*). Očekivani neocirkumfleks u nekim se oblicima javlja samo u govoru najstarijih govornika (gl. pridjev m. pl. *imêl'i*), dok ostali govornici dosljedno potvrđuju kratki naglasak, i to na samoglasniku *a* umjesto očekivanoga *e* (*imâl'i*).

5.4.3. Akut

Akut dolazi na mjestu polaznoga akuta u osnovnoj kajkavskoj akcentuaciji ($\sim < \sim$), koji je po postanku novi praslavenski akut. On se javlja na polazno dugim samoglasnicima, ali i kao rezultat duljenja polazno kratkih samoglasnika. To duljenje u kajkavskome se događa u određenim kategorijama koje je popisao još Ivšić (1936a: 32), a od njegovih primjera u govoru Pojatna potvrđeni su sljedeći:

- u zbirnim imenicama: *zêle, grôbje, pêrje*
- u N pl. n.: *sêla, rêbra, jâjca* (ali *rešêta, vretêna, čudêsa, nebêsa*)
- u L i I pl. m. i n.: *lôncim, vôl'i, stôl'i, kôl'e*
- u određenim pridjevima: *dôbri, nôvi, zelêna*

⁸ Anonimni je recenzent ovoga rada svratio pozornost na to da je kod primjera *sâjkat*, koji smo inicijalno tumačili kao primjer metatonijskoga cirkumfleksa u supinu, zapravo riječ o predsonantskom duljenju s obzirom na to da se dugi naglasak javlja i u drugim oblicima tog glagola (usp. gl. pridjev radni pl. m. *sâjkali*).

⁹ Zubčić svoj popis temelji na Kortlandtovu popisu kategorija u kojima se metatonijski cirkumfleks javlja u slovenskome (Kortlandt 2012: 117, 118).

- u rednim brojevima: *tržte, sēdme*
- u pridjevima na *-ji* i *-ski*: *bōžji, kōžji, žēnski, peklēnski*.

Akut nije zabilježen u nekim primjerima koje navodi Ivšić, konkretno u oblicima G pl. (*loncōf, koncōf*) i leksemu *stōlnak* (Ivšić 1936a: 32). Novi se praslavenski akut javlja kao rezultat duljenja polazno kratkih samoglasnika i u nekim kategorijama koje Ivšić nije spomenuo, ali su ih zabilježili sljedeći istraživači (Lončarić 1993, 1996; Kapović 2015), primjerice u L sg. m. – *Kūpček stojt na stōlu* (usp. kračinu u D sg. m. *Dōše sam k stolū*). Neke ciljane oblike ispitanici su odbacili kao neovjerene – umjesto **snōpje* ponudili su oblik s oksitonom *snopjē*, ili dubletne ostvaraje – uz *pērcē* također *pęrcē*.

Akut na polazno dugim samoglasnicima javlja se u govoru Pojatna u sljedećim kategorijama i primjerima (Lončarić 1996: 43–44):

- u jednosložnim imenicama: *pūt, krqļ, strīc, bīk* (usp. dužinu u *strīci, bīki*)
- u višesložnim imenicama: na ultimim dvosložnim riječi (*mejāš, bedāk*) i trosložnim riječi (*kočijāš, bučkurīš*); na penultimim dvosložnim riječi (*sūša, rūdo*) i trosložnim riječi (na sufiksu *-ica*: *zētīca*); u tvorbi: *zāručnik*
- u imenicama sa sufiksom *-je*: na osnovi (*līstje, prūtje*); na sufiksu (*rubjē*)
- u rednim brojevima: *pēte, šēste*
- u pridjevima: *bēli, bēsen, bēsna*
- u imeničkim oblicima:
 - u N i A pl. n.: *vīna, jājca*; pluralia tantum *plēča, jētra* (ali *vrātā*)
 - u G pl.: *lūdi*
 - u L sg. m.: (v) *grādu*
 - u D pl. m.: *kojēm* ‘konjima’
 - u I pl. m.: *zēcima* ‘s kumčadi’
 - u G sg. f. *a*-osnova: *vodē, gorē, sestrē*
 - u I sg. f. *a*-osnova: *ženū(m)*
- u glagolskim oblicima:
 - u infinitivu: *tržti, zēti, zīti, vmrēti, dōjti, otrpēti*
 - u prezentu – na osnovi: *popēva, fūčka, čūvaju; mlqtiš, xrqnimō; pīše*; na nastavku – *sedīm, žēliš, srbī* ‘svrbi’, *gorī, kipī, držī, bežīm, sušīmō, delīmō, zovēju* (ali *pęrēm, pęčēm*)
 - u pridjevu radnom: muškog roda – *kūpi* ‘kupio’, *rāse* ‘rastao’, *spomīna* ‘razgovarao’; ženskog roda – *trēsla, pustīla*
 - u pridjevu trpnom: *podelēna, požēta*

- u glagolskom pridjevu sadašnjem, proisteklom iz aktivnoga participa prezenta: *pr̥vodĉi* ‘svadbena uloga – prvi svat’, *nosĉa*
- u imperativu: *pr̥jdi*, *gl̥di*.

5.5. Funkcionalna nosivost prozodijskoga sustava

U svojem radu iz 1986. godine (*Funkcionalna nosivost prozodijskih sistema u kajkavskim govorima*) Pavle Ivić kao oprimjerenje za kajkavski govor s najvećim brojem prozodijskih mogućnosti naveo je sustav govora Pušće, što temelji na podacima iz vlastita terenskog rada kao i na Ivšićevu oglednom tekstu (Ivšić 1936a: 46; Ivić 1986: 131). S obzirom na to da je riječ o tronaglasnom sustavu s prednaglasnom dužinom te o govoru bez ograničenja u distribuciji pojedinih akcenata (jedino je ograničenje smještanje prozodema nenaglašene dužine u predakcenatski položaj), u takvom tipu govora mogu se pretpostaviti:

- 3 mogućnosti u jednosložnim riječima – od kojih su sve 3 potvrđene u govoru Pojatna – *à* (*biĉ*), *â* (*nôĉ*), *ã* (*pūt*)
- 7 ili 8 mogućnosti u dvosložnim riječima – od kojih je 7 potvrđeno u govoru Pojatna – *âa* (*mĕša*), *âa* (*vjûtro*), *âa* (*trĕte*), *aâ* (*decà*), *aâ* (*domôm*), *aâ* (*dĵi*), *ââ* (gl. pridj. radni sg. m. *slūži*). Nije potvrđen primjer prednaglasne dužine ispred cirkumfleksa (*ââ*) niti ispred akuta.
- 11 ili 12 mogućnosti u trosložnim riječima – od kojih je 10 potvrđeno u govoru Pojatna – *âaa* (*Kùplenci*), *âaa* (*vĕnĉaĕne*), *âaa* (*pl̥ftami*), *aâa* (*Pekòvo*), *aâa* (*povĕda*), *aâa* (*zovĕju*), *ââa* (*pītali*), *aaâ* (*posložit*), *aaâ* (*premeni*), *aââ* (*zapīsât*). U dostupnom korpusu nisu zabilježeni primjeri trosložnih riječi s prednaglasnom dužinom ispred cirkumfleksa na penultimi (*aââ*) niti fonološke trosložne riječi s cirkumfleksom na ultimi (*aaâ*).¹⁰ Nisu zabilježeni niti primjeri trosložnih riječi s prednaglasnom dužinom u slogu ispred akuta.
- 15 ili 16 mogućnosti u četverosložnim riječima – od kojih je 10 potvrđeno u govoru Pojatna – *âaaa* (*ĉĕtĕdeset*), *âaaa* (*Cĭrkvenova*), *aâaa* (*Vučilĉeva*), *aâaa* (*naprâvlena*), *aâaa* (*drugârila* ‘družila se’), *aaâa* (*kokošĭjak*), *aaâa* (*pr̥vodĉi* ‘svadbena uloga – prvi svat’), *aââa* (*prostâĉĭli*), *aaââ* (*ogovârâli*, pridjev radni pl. m. ‘ogovarali’), *aaâa* (*govorili*). U ovom govoru nisu zabilježeni primjeri prednaglasne dužine ispred cirkumfleksa (*aaââ*) (nema niti dužine ispred akuta), dok bi se ostali primjeri (*âaaa*, *ââaa*, *aaaâ*, *aaâa*, *aaâa*) vjerojatno mogli pronaći u nekom većem korpusu.¹¹

¹⁰ Anonimni je recenzent predložio da se ispita naglasak pridjeva *darovni*, *kupovni*, *polovni*, *semenski* kao mogućih kandidata za cirkumfleksni naglasak na ultimi trosložnih riječi. Međutim, ispitani su u tim riječima ostvarivali dugi naglasak na penultimi.

¹¹ Ivić ističe u bilješci da prozodijski tipovi koje nabraja nisu potvrđeni, ali su mogući. Tako-

5.6. Ostale napomene uz prozodiju

Prefigirani glagoli koji su u infinitivu četverosložni ili trosložni¹² s naglaskom na slogu sufiksa, odnosno ultimim ili penultimim (ovisno o tome je li ili nije došlo do ispadanja dočetnoga *-i*), kao što su *podelit(i)*, *završit(i)*, *prevarit(i)*, *posušit(i)*, *polejât(i)*, *premenit(i)* itd., imaju u glagolskom pridjevu radnom m. i sr. roda sg. te m. roda pl. naglasak na prefiksu, odnosno dva sloga ispred infinitivnoga naglasaka, kao u m. pl. *pòdelili*, *zàvršili*; m. sg. *zàvrši* ‘završio’ itd. Međutim, kod drugih glagola koji u infinitivu imaju naglasak na sufiksu (*poravnât(i)*, *doletêt(i)*...) naglasak je u glagolskom pridjevu radnom na istom mjestu kao i u infinitivu, kao u m. sg. *poravnâ*, *doletê* itd.¹³

Kod nenaglašenih oblika osobnih zamjenica naglasak koji se ostvaruje na proklitici jest kratak (*òd mene*, *òd jęęga*, *pri vas*, *pò ję* ‘po njih’, *nâ jem* ‘na njima’), kao i na prijedlogu ispred povratne zamjenice *sebe* (*òd sebe*, *zâ sebe*, *pri sebi*). Naglasak koji se javlja na nekim prijedlozima ispred pokaznih zamjenica jest dug (*zâ tom lõptom*, *vû toj lûdoj glãvê*).

6. Zaključak

Prozodijski sustav Pojatna tipičan je za kajkavštinu s obzirom na inventar prozodema, a konzervativan s obzirom na porijeklo i distribuciju naglasaka. Riječ je o tronaglasnom govoru s prednaglasnom dužinom, koji dobro čuva tonsku distinkciju u dugim slogovima. Dugi se naglasci, cirkumfleks i akut, pronalaze u brojnim kategorijama koje su otprilike poznate kao specifično kajkavske, iako ne u svima, što je i očekivano. Umjesto akuta i cirkumfleksa najčešće se javlja kratki naglasak. On može doći na zatvorenoj i na otvorenoj ultimim. Osobitost je ovoga govora što se dobro čuva oksitoneza na kratkom otvorenom slogu s prednaglasnom kraćinom, što nije česta pojava u kajkavštini. Rijetke se iznimke u tom smislu mogu tumačiti prelaskom pojedinih riječi u drugi naglasni tip, pri čemu naglasni sustav ostaje nepromijenjen (Lončarić 1988: 479). Iz kratkoga pregleda inventara, distribucije i razvoja naglasaka u ovom radu dade se zaključiti da govor Pojatna, kao i govor obližnje Pušće, pripada Ivšićevu tipu I₁, odnosno najkonzervativnijemu tipu kajkavske akcentuacije. Daljnjim istraživanjima potrebno je detaljnije istražiti rasprostiranje toga naglasnog tipa u okolici Pušće te tako upotpuniti sliku akcenatske raznolikosti i bogatstva kajkavskoga narječja u cjelini.

der, neke kombinacije nisu ostvarene »na leksičkom planu«, ali su »prihvatljive prema pravilima strukture govora« (Ivić 1986: 131, bilješka br. 9).

¹² Infinitivno dočetno *-i* vrlo često ispada te se čini kako je to dominantan ostvaraj, dok se oblici s dočetnim *-i* javljaju rjeđe.

¹³ Kod opisane pojave riječ nije o retrakciji naglasaka, već o očuvanju stare pomičnosti u *l*-participu *i*-glagola naglasne paradigme *c*, što je pojava vrlo česta u govorima kajkavštine, a gotovo iščezla u drugim narječjima (Kapović 2018: 238).

Literatura

- Celinić, Anita. 2011. Govor Gornje Bistre i bistranskoga kraja. *Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, 44 (218) /5 (312), Zagreb, 27–44.
- Celinić, Anita. 2015. Fonologija Rijeke Voćanske i voćanskoga kraja (na sjeveru Hrvatskoga zagorja). *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 19, Zagreb, 25–77.
- Celinić, Anita. 2020. Kajkavsko narječje / Kajkavian. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 24, Zagreb, 1–37.
- Hanzir, Štefica; Horvat, Jasna; Jakolić, Božica; Jozić, Željko; Lončarić, Mijo. 2015. *Rječnik kajkavske donjosutlanske ikavice*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Ivić, Pavle. 1982. O nekim fenomenima akcenatske varijacije koji nisu uvršteni u Ivšićev koordinatni sistem. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 6, Zagreb, 181–188.
- Ivić, Pavle. 1986. Funkcionalna nosivost prozodijskih sistema u kajkavskim govorima. *Filologija*, 14, Zagreb, 129–144.
- Ivić, Pavle; Lehiste, Ilse. 1979. Akustički opis akcenata u jednom kajkavskom govoru. *Zbornik za filologiju i lingvistiku*, XXII (1), Novi Sad, 179–192.
- Ivšić, Stjepan. 1936a. Jezik Hrvata kajkavaca: O stogodišnjici našega novoga pravopisa i književnog jezika. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1934/35*, 48, Zagreb, 47–88. Pretisak Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Razred za filološke znanosti. 2012.
- Ivšić, Stjepan. 1936b. Karta hrvatskih kajkavskih akcenatskih tipova. Prilog raspravi Stj. Ivšića „Jezik Hrvata kajkavaca”. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1934/35*, 48, Zagreb, 47–88. Pretisak Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Razred za filološke znanosti. 2012.
- Jozić, Željko; Virč, Ines. 2009. Kajkavski ikavski govor Hrebine i kajkavski ekavski govor Kupljenova – fonološke usporednice. *Filologija*, 53, Zagreb, 55–92.
- Kapović, Mate. 2015. *Povijest hrvatske akcentuacije – Fonetika*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Kapović, Mate. 2018. Povijest glagolske akcentuacije u štokavskom (i šire). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 44 (1), Zagreb, 159–285.
- Klemenčić, Mladen. 2017. Što je Hrvatsko zagorje? *Studia lexicographica: časopis za leksikografiju i enciklopedistiku*, 10/11 (19/20), Zagreb, 19–34.
- Kortlandt, Frederik. 2012. The Slovene Neo-Cirkumflex Revisited. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 38 (1), Zagreb, 117–122.
- Krivošić, Stjepan. 1988. Područje Općine Zaprešić u prošlosti. *Zaprešićki zbornik*. Ur. Tihomir Žiljak. Brdovec: Narodno sveučilište Zaprešić – Muzej Brdovec, 23–44.

- Laljak, Stjepan (ur.). 2009. *Pojatno 1209. – 2009., prigodom 800-godišnjice*. Zaprešić: Ogranak Matice hrvatske Zaprešić.
- Lončarić, Mijo. 1988. Govor Varaždina i okolice. *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 2, Varaždin, 477–486.
- Lončarić, Mijo. 1990. *Kaj – jučer i danas. Ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini (s kartom narječja i bibliografijom)*. Čakovec: Zrinski.
- Lončarić, Mijo. 1993. Kajkavska prozodija. *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik*, 19, Zagreb, 137–165.
- Lončarić, Mijo. 1996. *Kajkavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Lončarić, Mijo. 2005. *Kajkaviana & Alia. Ogledi o kajkavskim i drugim hrvatskim govorima*. Čakovec: Zrinski d. d. – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Zečević, Vesna. 2000. *Hrvatski dijalekti u kontaktu*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Zubčić, Sanja. 2017. *Neocirkumfleks u čakavskom narječju*. Rijeka: Filozofski fakultet Rijeka.

Mrežni izvori

- Popis '21*. Izvor: <https://popis2021.hr/>, datoteka *popis 2021_prvi_rezultati* (pristupljeno 23. veljače 2022.).

The prosody of the local dialect of Pojatno

Summary

The local dialect of Pojatno greatly resembles the local dialects of the adjacent settlements of Donja Pušća and Kupljenovo, as well as the local dialects of a few smaller villages in the municipalities of Pušća and Zaprešić. It appears that these local dialects constitute a special group, and the basic isoglosses that distinguish it from the adjacent dialects are the following: the preservation of the archaic accentual system (Ivšić's type I₁), which differentiates it from the adjacent local dialects to the north and to the east; reflexes of *jat* and of the semivowel *a* as a vowel of the *e*-type, which differentiate it from the local dialects of the Lower-Sutla dialect to the south and to the west; and reflexes of the back nasal vowel and of the syllabic *l* as *u*.

This paper presents in detail the results of the research of the local dialect of Pojatno, which is seen as paradigmatic of this newly identified group of local dialects. More specifically, the paper presents its prosodic system, whose most distinctive features are the preservation of the old place of accent and the oxytone-

sis of the type *žená*, tonal opposition in the long accented ultimate syllable, and quantitative opposition in the syllable that precedes the short accented syllable. The results of the research point to the fact that the prosodic system of Pojatno greatly resembles the prosodic system of Donja Pušća and exhibits a negligible number of innovations with regard to the assumed basic Kajkavian accentuation.

Ključne riječi: prozodija, govor Pojatna, kajkavski

Keywords: prosody, local dialect of Pojatno, Kajkavian dialect group

